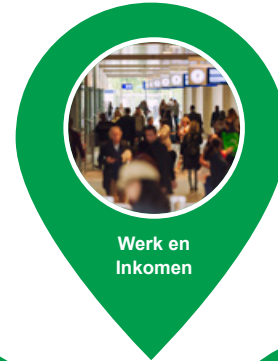
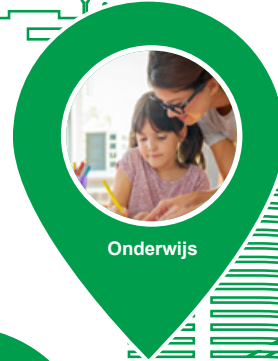
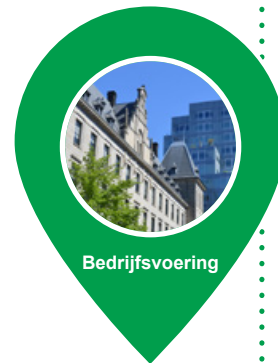
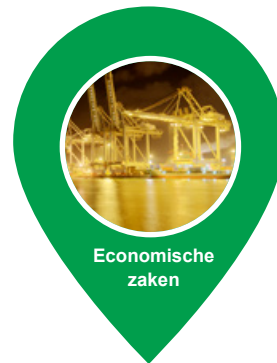
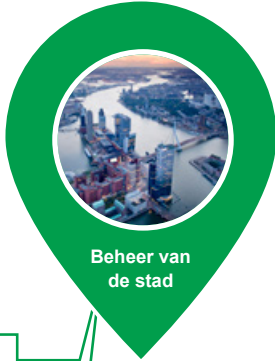

Voortgang tweede herziening 2020

Voorwoord

De afgelopen maanden is er meer zicht gekomen op de maatschappelijke en economische gevolgen van de coronacrisis. De GGD heeft alle zeilen bijgezet voor het inrichten van de teststraten en alle logistiek die daarbij komt kijken. Er is hard gewerkt om de stad anderhalve meter proof te maken. De coronacrisis zorgt voor een krimp in de economie en heeft grote impact op ondernemers en werknemers. Iedereen die geraakt is door deze crisis wordt zo goed mogelijk ondersteund door het Coronaloket, de TOZO-regeling en, als dat nodig is, begeleid naar nieuw werk.

In de Voortgang tweede herziening 2020 wordt zichtbaar waar we op dit moment staan als stad. We herpakken ons en zetten de middelen in waar ze het hardst nodig zijn. Sommige college targets hebben weinig last van de effecten van corona, maar de college target over bijstandsgerechtigden komt in zwaar weer. In juni is het programma Rotterdam Sterker door van start gegaan. De extra initiatieven die hieruit voortkomen in 2020 worden toegelicht. Ook is er meer zicht op de financiële consequenties zoals de compensatie vanuit het Rijk. Tegelijk zullen we scherp aan de wind moeten blijven zeilen. Het coronavirus is nog niet weg. Dat betekent dat we keuzes moeten maken. Deze keuzes zullen in sommige gevallen pijnlijk, maar onontkoombaar zijn. Toch is er het rotsvaste vertrouwen in de veerkracht van onze stad: samen komen we hier sterker uit. Rotterdam. Sterker door.

Arjan Van Gils
wethouder Financiën, Organisatie, Haven en Grote Projecten

Totaal financieel beeld

Het totaal aan bijstellingen dat wordt voorgesteld bij de tweede herziening telt op tot **€ 108 miljoen positief**.

Bij de eerste herziening was dat € 110 miljoen negatief. De bijstellingen als gevolg van coronacrisis zijn in de tweede herziening **€ 41 miljoen positief** voornamelijk als gevolg van de compensatiepakketten vanuit het Rijk van € 73 miljoen. De bijstellingen als gevolg van de coronacrisis in de eerste herziening waren € 46 miljoen negatief. Het totaal van de bijstellingen als gevolg van de coronacrisis in de eerste en tweede herziening 2020 bedragen samen **€ 5 miljoen negatief**.

Het totaal aan positieve bijstellingen van **€ 108 miljoen** wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Er wordt een voorziening getroffen voor het Warmtebedrijf van **€ 52 miljoen** voor het afdekken van risico's die samenhangen met de herstructurering. Deze wordt gedekt uit een vrijval van de kredietrisicoreserve. Deze boeking vindt plaats binnen de balans en komt daarom niet terug in de financiële bijstellingen in de exploitatie.

Financiële bijstellingen per programma x € 1 miljoen		waarvan corona
Algemene middelen (excl. toevoeging Algemene reserve)	€ 88,9	€ 54,8
Beheer van de stad	-€ 5,1	-€ 1,5
Bestuur en dienstverlening	€ 1,9	
Cultuur, sport en recreatie	€ 2,0	€ 0,9
Economische zaken	€ 0,1	
Maatschappelijke ondersteuning	-€ 2,6	€ 0,7
Onderwijs	€ 0,0	-€ 0,5
Openbare orde en veiligheid	-€ 0,4	
Stedelijke inrichting en ontwikkeling	€ 22,0	-€ 2,1
Verkeer en vervoer	€ 12,0	
Volksgezondheid	-€ 12,7	-€ 14,2
Werk en inkomen	€ 2,5	€ 0,1
Overhead	-€ 0,2	€ 0,6
Alle programma's		€ 3,5
Totaal bijstellingen	€ 108,4	€ 41,4

Coronacrisis

Er is nog steeds veel onzekerheid over de impact van corona op zowel de realisatie van de college-targets als op de financiële gevolgen. Hieronder is beknopt aangegeven hoe we hier in 2020 mee omgaan.

Rotterdam. Sterker door

In juni is Rotterdam Sterker door gepresenteerd. Het korte termijn actieplan is deze zomer van start gegaan en daar hebben veel Rotterdammers iets van kunnen merken. De zomercampus heeft plaats gevonden om de leerlingen voor te bereiden op het volgend schooljaar. Fietsers en voetgangers in de stad krijgen zoveel mogelijk voorrang. De Rotterdamse horeca heeft extra terrasruimte. De terrassen zijn gerealiseerd met circulaire vlonders die door de gemeente ter beschikking zijn gesteld. Samen met ondernemers en bewoners zijn pleinen, straten en buitenruimte ingericht zodat mensen 1,5 meter afstand kunnen houden. De stand van zaken van het korte termijn actieplan wordt per programma toegelicht.

Collegetargets

Voor veel targets hangt de realisatie samen met de eventuele aanscherping of versoepeling van de coronamaatregelen. Omdat deze ontwikkelingen slecht te voorspellen zijn, blijft de inzet gericht op het zoveel als mogelijk halen van de targets. Knelpunten die zich daarbij voordoen worden transparant gecommuniceerd aan de raad. De collegetargets zijn opgenomen bij de programma's. Niet voor alle collegetargets zijn realisatiecijfers beschikbaar, wel is bij alle collegetargets een korte toelichting opgenomen. Verder staat op de laatste pagina's een samenvattende tabel van alle collegetargets.

Financiële bijstellingen

Voor 2020 is bij het opstellen van de tweede herziening het uitgangspunt dat er géén tweede golf komt. De afgelopen maanden is er meer duidelijkheid gekomen over de compensatie vanuit het Rijk. Om het beeld op dit moment niet onnodig te belasten is (in afwijking van de reguliere werkwijze) in 2020 de verwachte compensatie in de begroting verwerkt. Zo is vooruitlopend op de

septembercirculaire het eerste compensatiepakket vanuit het Rijk (€ 37 miljoen) verwerkt. Van het tweede compensatiepakket dat is bevestigd in de brief van minister van BZK van 31 augustus is een inschatting gemaakt van het Rotterdamse aandeel hierin (€ 23 miljoen). Daarnaast worden nog een aantal specifieke compensaties ontvangen. In totaal bedragen de compensatiepakketten vanuit het Rijk voor Rotterdam **€ 73 miljoen**.

Met Blijdorp en Ahoy zijn afspraken gemaakt over noodsteun. De noodsteun aan Blijdorp wordt verstrekt in de vorm van een lening. De noodsteun aan Ahoy in de vorm van een lening en een aanpassing in de huurovereenkomst tussen Ahoy en de gemeente. In juli is het noodfonds sport en cultuur gestart, de looptijd van het noodfonds is verlengd van 1 september tot 1 januari 2020.

Coronacrisis

In de tabel op deze pagina zijn de bijstellingen waarvan het effect op dit moment bekend zijn bij de tweede herziening als gevolg van corona in beeld gebracht. De totale bijstellingen als gevolg van corona bedragen **€ 41 miljoen**. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen coronamaatregelen: middelen om de effecten van de coronacrisis te verzachten, en onvermijdelijke ramingsbijstellingen naar aanleiding van de coronacrisis. De bijstellingen zijn nader toegelicht bij de programma's.

Overzicht financiële bijstellingen als gevolg van coronacrisis x 1 miljoen	
	Tweede herziening 2020
Compensatie Rijk	
Algemene middelen: compensatiepakket Rijk (1 ^e en 2 ^e tranche)	€ 60,0
Beheer van de stad: compensatie afval	€ 3,0
Volksgesondheid: compensatie jeugd	€ 2,9
Werk en inkomen: Rijksbijdrage uitvoering Tozo (1 en 2)	€ 7,5
Subtotaal Stelposten compensatie Rijk	€ 73,4
Coronamaatregelen per programma	
Cultuur, sport en recreatie: Noodfonds	€ 0,3
Stedelijke inrichting en ontwikkeling: Noodsteun Ahoy aanpassing huurovereenkomst	- € 2,1
Subtotaal coronamaatregelen	- € 1,8
Onvermijdelijke ramingsbijstellingen coronacrisis per programma	
Algemene middelen: Compensatiepakketten Rijk en lagere logiesbelasting	- € 5,2
Beheer van de stad: hogere lasten afval, begraven en cremieren, en vervoer en materieel	- € 4,5
Cultuur, sport en recreatie: onderbesteding subsidies	€ 0,6
Onderwijs: extra kosten kinderopvang	- € 0,5
Volksgesondheid: hogere lasten huiselijk geweld en kindermishandeling, beschermd wonen, maatschappelijke opvang, jeugd, en gederfde inkomsten Wmo	- € 17,1
Werk en inkomen: omzetverlies Rotterdam Inclusief en Magis, raming uitvoeringskosten Tozo, actualisatiegroei gemeentelijke garantiebannen & nieuw beschut, actualisatie BUIG	- € 7,4
Overhead: onderbesteding corona	€ 0,6
Alle programma's: Concernbrede lagere overige arbeidskosten	€ 3,5
Onvermijdelijke ramingsbijstellingen	- € 30,0
Totaal bijstellingen als gevolg van coronacrisis	€ 41,4

Algemene middelen financiële bijstelling - € 19,5 miljoen

Corona na eerste herziening

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in financiële problemen komen, heeft het kabinet in overleg met de medeoverheden (w.o. VNG) tot een compensatiepakket besloten. Vooruitlopend op de septembercirculaire 2020 is op 29 juni 2020 **€ 37 miljoen** voor de periode tot en met 31 mei 2020 aan Rotterdam toegekend. Eind augustus 2020 is een 2^e tranche van **€ 23 miljoen** voor 2020 toegekend aan de gemeente Rotterdam.

Door de coronacrisis ontvangt de gemeente minder inkomsten uit de heffing van algemene belastingen (OZB, precario- en logiesbelasting). Bij de tweede herziening wordt de logiesbelasting 2020 (opnieuw) neerwaarts bijgesteld. Bij de onroerendezaakbelasting niet woningen zien we voor 2020 een hogere opbrengst. Deze hogere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door een positieve waardeontwikkeling in het havengebied. Invordering van belastingen en heffingen is in het 3^e kwartaal weer opgestart. We houden rekening met moeilijkheden en maken afspraken met die belastingplichtigen die nu niet (volledig) kunnen betalen. De voorziening oninbaar zal daarop worden aangepast.

Herijking Gemeentefonds

Het Rijk streeft ernaar om de uitkomsten van de herziening van het gemeentefonds op te nemen in de decembercirculaire 2020 met 2022 als ingangsdatum. Daartoe wordt eind dit jaar een definitief verdeelvoorstel opgesteld aan de Tweede Kamer voorgelegd.

Eneco

De verkoopopbrengst van onze deelname in Eneco bedroeg **€ 1,3 miljard**. Deze gelden zijn toegevoegd aan een tijdelijke bestemmingsreserve. Bij de begroting 2021 wordt een voorstel van het college voorgelegd hoe deze gelden aan te wenden.

Warmtebedrijf

Het college legt momenteel de laatste hand aan een rapportage over een aantal mogelijke toekomstscenario's. Deze scenario's worden binnenkort aan de raad voorgelegd voor besluitvorming. Pas na besluitvorming over de toekomstscenario's voor het Warmtebedrijf is een goede inschatting van de gevolgen voor de begroting van de gemeente te maken. Ook kunnen dan pas de risico's goed in beeld worden gebracht. Dit zal worden verwerkt in de eerste herziening begroting 2021 / voorjaarsnota 2021. Wel is er aanleiding om enige aanpassingen in het weerstandsvermogen aan te brengen. Vooruitlopend op de herstructurering van het Warmtebedrijf Rotterdam wordt een voorziening gevormd van **€ 52 miljoen** voor eventuele dekkingsproblematiek. Dekking hiervoor vindt plaats vanuit de Kredietrisicoreserve.

De gemeente zal begin oktober 2020 als borgsteller een lening van het Warmtebedrijf bij de BNG Bank aflossen. De raad is reeds geïnformeerd over de wijze waarop deze bestaande verplichting wordt afgewikkeld en heeft daarbij geen wensen en bedenkingen geuit. Het gaat om een betaling van **€ 102 miljoen** exclusief rente.

Algemene reserve

Beginstand 1-1-2020 (na resultaatbestemming): **€ 189 miljoen**

Onttrekking 1^e herziening 2020: **€ 105 miljoen**

Toevoeging 2^e herziening 2020: **€ 108 miljoen**

Begrote eindstand tweede herziening 31-12-2020: **€ 192 miljoen**

Het positieve saldo van de bijstellingen in de tweede herziening 2020 van **€ 108 miljoen** wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Algemene middelen

Weerstandsvermogen

Realisatie 2019: **1,37**

Begroting 2020: **1,06**

1^e herziening 2020: **0,93**

2^e herziening 2020: **1,25**

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen. In het Coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat wordt gestuurd op een weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Het saldo van de positieve bijstellingen in de tweede herziening leidt tot een toevoeging aan de algemene reserve waardoor het weerstandsvermogen ten opzichte van de eerste herziening stijgt.

Solvabiliteitsratio

Realisatie 2019: **30,7%**

Begroting 2020: **23,0%**

1^e herziening 2020: **55,2%**

2^e herziening 2020: **56,9%**

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Als gevolg van de verkoop van Eneco is de solvabiliteit dit jaar fors gestegen. Ook hier heeft de toevoeging aan de algemene reserve van € 108 miljoen in de tweede herziening een positief effect.

Financiële bijstelling Algemene middelen x 1.000	€ - 19.513
Toevoeging algemene reserve.	€ - 108.357
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Actualisatie Gemeentefonds: Op 29 juni 2020 is door het Rijk € 36,9 miljoen aan Rotterdam toegekend als tegemoetkoming in de door de gemeente gemaakte coronakosten. Eind augustus 2020 is een tweede compensatiepakket corona bekend gemaakt. De bijdrage voor de gemeente Rotterdam is geraamd op € 23 miljoen.	€ 59.937
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Verlaging opbrengst Logiesbelasting 2020: De maatregelen die wereldwijd genomen zijn i.v.m. COVID-19 hebben een grote impact op de hotelbranche. Als gevolg hiervan zijn de verwachte opbrengsten lager dan begroot.	€ - 5.200
Actualisatie Gemeentefonds: Op 29 mei 2020 is de meicirculaire gemeentefonds gepubliceerd, dit leidt tot een hogere algemene uitkering.	€ 10.900
OZB Ramingsbijstelling niet woningen: Bij de onroerendezaakbelasting niet woningen zien we voor 2020 een hogere opbrengst. Deze hogere opbrengst wordt voornamelijk veroorzaakt door een positieve waarde ontwikkeling in het havengebied.	€ 4.000
Vrijval indexatie 2020: Doordat de inflatieverwachtingen naar beneden zijn bijgesteld kan dit deel van de stelpost indexatie in 2020 vrijvallen.	€ 1.500
Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	€ 17.707

Meer weten? [Klik hier](#)

Beheer van de stad financiële bijstelling - € 5,1 miljoen

Corona na eerste herziening

Rotterdam. Sterker door: Om tegemoet te komen aan de extra ruimtebehoefte van horecaondernemers zijn extra maatregelen genomen. Voor deze verschillende typen gebieden konden ondernemers vlonders aanvragen. Met het plaatsen van 1.012 circulaire terrasvlonders hebben we 428 ondernemers (waarvan 374 horecaondernemers) in Rotterdam kosteloos en duurzaam extra ruimte geboden. Bij het produceren en plaatsen van de vlonders waren meerdere ondernemers betrokken, waaronder sociale werkplekken. Hierdoor is ook werk geboden aan jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt en zijn leertrajecten mogelijk gemaakt.

Door snel in te spelen op de veranderende omstandigheden heeft de coronacrisis tot nu toe tot weinig of geen vertraging in de uitvoering van de reguliere beheer- en onderhoudsprogramma's geleid. Met de nodige verkeer aanpassingen gaat het werk aan bv. de rioolvervanging, de Maas-tunnel en de verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark gewoon door. Op een aantal gebieden is dat beeld heel anders.

Afval

De sterke toename van de afvalstromen (tot nu toe: restafval 8%, grofvuil 40%, glas 20%, GFT 8%) leidt tot o.a. meer verwerkingskosten. In de piektijd was die toename nog veel groter. Bovendien is er een negatief (opwaarts) effect op de hoeveelheid afval per inwoner per jaar, terwijl dit de afgelopen jaren juist gestaag zakt. De uitvoering van het programma Circulair, de Grondstoffennota en het programma In de bak gaat door, maar is soms ernstig bemoeilijkt door de getroffen coronamaatregelen.

Begraafplaatsen en crematorium

De coulanceregeling met o.a. 25% korting op de kosten voor een uitvaart is met ingang van 1 juli beëindigd. Vanwege de beperkingen door de 1,5-meter-maatregelen bieden we 'live streaming' aan van de uitvaarten op de begraafplaats Crooswijk, Hofwijk en de Zuiderbegraafplaats.

Cultureel erfgoed - Archeologie

Vanwege de coronacrisis is het vertellen van het archeologisch verhaal belemmerd door uitstel van tentoonstellingen, schoollessen, etc. Deze zijn in september weer opgestart.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Naast het andersoortig gebruik van de buitenruimte (o.a. geen evenementen, meer parkbezoek) zorgt de coronacrisis voor stagnatie in de voortgang van sommige doelstellingen zoals 'Meer Rotterdammers in beweging' en staat de samenwerking en participatie met de Rotterdammers onder druk. Om vertraging in (speel-) projecten te voorkomen kijken we naar alternatieve vormen.

Met het versoepelen van de coronamaatregelen voor de zomer is de drukte in de parken en op de stranden enorm toegenomen. Het zogenaamde zomerprotocol parken en stranden is om die reden geïntensiveerd. Met de uitbreiding van het aantal inzamel-middelen en het vergroten van de capaciteit van bestaande afvalpunten wordt ingespeeld op die drukte. Ook is er extra inzet van reinigers en publieksvoorlichters. Afvalbakken worden vaker per dag geleegd en er wordt langer doorgewerkt in de avond.

Collegetarget 10. Stijging van het percentage panden dat geen verhoogde kans op wateroverlast bij hevige regen heeft van **88%** naar **90%**.

Realisatie 2019: **niet bekend**

Streefwaarde 2020: **88%**

Realisatie t/m augustus 2020: **niet bekend**, meting najaar 2020

De eerste actualisatie van brongegevens is inmiddels gereed. Op dit moment worden de zogenaamde BlueLabels daarvan afgeleid. Eind september zijn de nieuwe labels bekend en geven we inzicht in de ontwikkeling op de target.

Beheer van de stad

Beeldkwaliteit Heel

Realisatie 2019: **90% voldoende**

Streefwaarde 2020: **90% voldoende**

Gemiddelde realisatie 3^e kwartaal 2019

t/m 2^e kwartaal 2020: **90% voldoende**

De zogenaamde CROW-systematiek houdt in dat wordt gemeten of de beeldkwaliteit voor heel en schoon in 90% van de metingen voldoende is. Op basis van de metingen t/m het 2e kwartaal 2020 wordt de doelstelling gerealiseerd.

Beeldkwaliteit Schoon

Realisatie 2019: **90% voldoende**

Streefwaarde 2020: **90% voldoende**

Gemiddelde realisatie 3e kwartaal 2019

t/m 2e kwartaal 2020: **90% voldoende**

Geen of één naastplaatsingen bij containers

Realisatie 2019: **80%** en in **41%** van de gevallen

0-naastplaatsingen

Streefwaarde per eind 2020: **80%** en in **50%** van de gevallen 0-naastplaatsingen

Realisatie t/m augustus 2020: metingen zijn uitgevoerd, validatie loopt

Vervangen riolering 2016-2020

Realisatie t/m 2019: **157,5 kilometer**

Streefwaarde 2020: **200 kilometer**

Realisatie t/m augustus 2020: **178,1 kilometer**

De afspraak is om in de planperiode van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP4) **200 kilometer** vrijvervalriolering te vervangen.

Financiële bijstelling Beheer van de stad x 1.000

€ - 5.101

Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: hogere lasten en rijksbijdrage afval: er is meer afval aangeboden waardoor er sprake is van hogere kosten voor het verwerken en ophalen van afval, ook zijn een deel van de Piekfijn winkels tijdelijk gesloten geweest met lagere baten als gevolg. Hiervoor wordt mogelijk compensatie ontvangen van het rijk, hiervoor is een stelpost opgenomen.

€ - 3.014

€ 3.014

Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Effecten corona Begraven en cremieren: Voor het lopende jaar betreft het lagere baten (€ 700) door de coulanceregeling en minder gebruik van aanvullende diensten zoals catering. Extra kosten (€ 200) voor maatregelen die getroffen zijn op de locaties, zoals het invoeren van livestreaming en maatregelen om voldoende afstand te houden.

€ - 900

Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Effecten corona Vervoer en materieel: minder baten door de coronacrisis. Voor het lopende jaar betreft het een lagere vraag naar reparaties en een lagere opbrengst bij verkoop voertuigen.

€ - 550

Kleinschalige buitenruimteprojecten: Er wordt extra geld (€ 7 mln) uitgetrokken om de buitenruimte op een aantal plaatsen een kwaliteitsimpuls te geven. Dit betreft de kapitaallasten van een aantal kleinere projecten.

€ - 600

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.

€ - 3.051

Meer weten? [Klik hier](#)

Bestuur en Dienstverlening financiële bijstelling € 1,9 miljoen

Corona na eerste herziening

- Omdat de coronacrisis om een toename rondom het gebruik van digitale participatiemogelijkheden vraagt, is versneld een 'handreiking digitale participatie' uitgebracht. In deze handreiking staan mogelijke vormen/instrumenten voor digitale participatie opgenomen.
- De acceptatie van de digitalisering in de dienstverlening is snel toegenomen. Deze kans benut de gemeente om de ontwikkeling van de gemeentelijke digitale dienstverlening op voortvarende wijze te versnellen.
- In de zomer is duidelijk geworden dat de coronacrisis ook gevolgen heeft voor de Verkiezingen van maart volgend jaar. We zijn direct gestart met het herijken van onze uitvoeringsaspecten en de mogelijke consequenties planning, financiën, etc. Daarnaast zijn we in gesprek met het ministerie van BZK over mogelijke aanvullende wet- en regelgeving en financiële compensatie. In het najaar maakt het ministerie van BZK bekend of, en wat de specifieke maatregelen omtrent COVID-19 voor de verkiezingen van maart zullen zijn. Dat er financiële compensatie komt is inmiddels bevestigd.
- **Rotterdam. Sterker door:** Het digitaal participatieplatform (Sterker door nieuwe ideeën) is voor inwoners van kleine kernen bij wijze van experiment op 15 juli live gegaan. Bewoners kunnen plannen indienen die bijdragen aan het herstel van de lokale economie, het versterken van de onderlinge samenhang of op een ander manier de gevolgen van de crisis voor het gebied verzachten. De plannen met de meeste stemmen ontvangen subsidie om het plan te realiseren totdat het subsidiebedrag van € 50.000,- per kern op is.

Collegetarget 14a. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meedenken over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.
Realisatie 2019 (nulmeting): **30%**
Streefwaarde 2020: **32%**
Realisatie t/m augustus 2020: **34%**

Collegetarget 14b. Significant meer Rotterdammers vinden aan het einde van deze collegeperiode dat ze meer worden betrokken in het meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving dan aan het begin van deze collegeperiode.

Realisatie 2019 (nulmeting): **21%**

Streefwaarde 2020: **23%**

Realisatie t/m augustus 2020: **24%**

Bij collegetarget 14a is sprake van een stijging (ten opzichte van 2019) van 30% naar 34%. Voor 14b geldt een stijging van 21% naar 24%. Hiermee zijn de streefwaarden 2020 behaald. De meting is zowel voor als na de intelligente lockdown verricht.

Gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités

Mate waarin gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités een terugkoppeling ontvangen op door hen verstrekte adviezen.

Streefwaarde: **90%**

Realisatie 2019: **90%**

Realisatie eerste herziening 2020: **69%**

Realisatie tweede herziening 2020: **78%**

Op 23 juli jl. heeft er een meting plaatsgevonden over 2020. In deze meting kwam naar voren dat op dat moment 78% van de adviezen uit de gebieden beantwoord is of nog in het lopende beantwoordingsproces zit. Dit percentage verandert regelmatig. Het streven is om eind 2020 dit percentage boven de 90% te hebben.

Bestuur en Dienstverlening

Financiële bijstelling Beheer van de stad x 1.000	€ 1.915
--	----------------

Citylab: In 2020 is het CityLab-budget € 2,8 miljoen éénmalig verlaagd omdat er voldoende middelen in de reserve CityLab beschikbaar zijn om de kosten 2020 te dekken.	€ 2.800
--	---------

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	€ - 885
--	---------

Toelichting servicenormen:

De gemeentelijke servicenormen zijn een ambitie, die deels al gehaald wordt, deels niet. In tertaal 2 (T2) worden 7 van 10 servicenormen gehaald. Vooral de tevredenheid van Rotterdammers over de gemeentelijke dienstverlening is belangrijk. De tevredenheid wordt gemeten met structurele klanttevredenheidsonderzoeken, niet aan de hand van servicenormscores. De klanttevredenheid over de baliedienstverlening in de stadswinkels (een score van 8) en telefonische dienstverlening van 14010 (een score van 7) wordt als goed ervaren door Rotterdammers. De niet behaalde servicenormen worden hieronder toegelicht:

Servicenorm	Norm	2019	T1 2020	T2 2020
Stadswinkel (balie burgerzaken & belastingen)				
3. U kunt een afspraak maken op een van onze locaties:				
B. Centrum, IJsselmonde, Prins-Alexander en Feijenoord: in 95% van de gevallen kan iemand binnen 5 werkdagen op afspraak terecht in ten minste één van deze vier winkels.	95%	63%	77%	88%
Telefoon 14010				
6. Kunnen wij u niet direct antwoord geven dan wordt u uiterlijk de volgende werkdag voor 17.00 uur teruggebeld.	80%	76%	75%	52%
Digitaal				
8. U mag van ons online dienstverlening verwachten. Daar waar mogelijk bieden wij producten online aan.	80%	71%	75%	76%

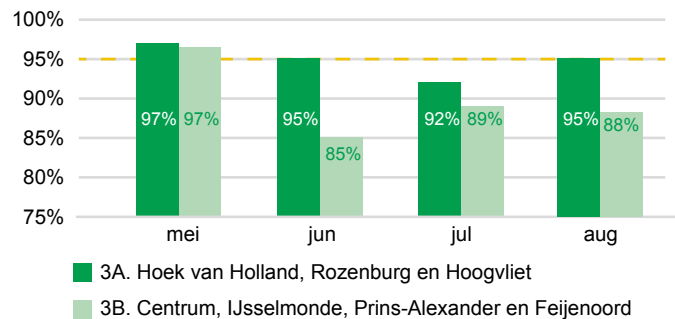

Bestuur en Dienstverlening

Service norm 3B

Sinds COVID-19 is het minder druk in de stadswinkels. Rotterdammers regelen meer digitaal met de gemeente. Producten die Rotterdammers digitaal kunnen regelen, worden tijdelijk niet meer of minder vaak op afspraak aangeboden. Op die manier kan ook de 1,5 meter in de stadswinkels aangehouden worden. Dit heeft een positieve uitwerking op de scores van servicenorm 3 en 4.

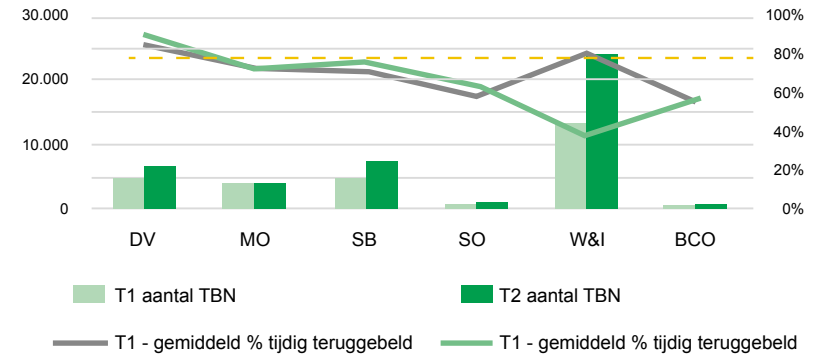
De gemiddelde score van T2 voor servicenormen op de centrumlocaties van de stadswinkels (3B) ligt onder de normscores. Door de versoepeling van COVID-19 maatregelen sinds juni is de dienstverlening op de locaties weer deels uitgebreid. Vooral voor huwelijk en naturalisatie willen inwoners weer langskomen, waardoor de wachttijd voor een afspraak soms langer is dan de norm van 5 werkdagen. Het effect hiervan op de servicenorm is groter bij de centrum locaties, omdat hier het meest uitgebreide pakket aan producten en diensten geboden wordt, waaronder naturalisatie.

Service norm 6

Sinds COVID-19 stijgt het aantal terugbelverzoeken, deze COVID gerelateerde vragen komen bij specifieke afdelingen terecht waardoor personen / ondernemers, zeker in het begin van COVID-19 niet altijd tijdig teruggebeld werden. Veel ondernemers belden met COVID-19 gerelateerde vragen (bijv. TOZO aanvragen). Ook werd er iets meer gebeld over niet opgehaald grofvuil en overlast van ratten/ongedierte. Vooral persoon / onderneming specifieke informatie als gevolg van COVID-19 vraagt om expertise van meer specialistische afdelingen van werk en inkomen. Door de sterke opleving van vragen hierover worden Rotterdammers nog onvoldoende tijdig teruggebeld.

Terugbelverzoeken (TBN)

Service norm 8

Er wordt doorlopend gewerkt aan uitbreiding van het aanbod van digitale producten en diensten en verbetering van reeds bestaande diensten. Deze score laat daardoor een (lichte) stijgende lijn zien. Voor bepaalde producten blijft een bezoek aan de gemeente of een zogenoemde 'natte' handtekening nog noodzakelijk.

Meer weten? [Klik hier](#)

Cultuur, Sport en Recreatie financiële bijstelling € 2,0 miljoen

Corona na eerste herziening

- Lokale sportactiviteiten zijn hervat vanaf eind april en snel weer op gang gekomen. Vanaf september zijn veruit de meeste onderdelen rond sportprogrammering weer op niveau.
- Bijna alle sportevenementen zijn vanaf maar 2020 afgelast of verplaatst, hieronder vallen de Marathon, Zesdaagse en het CHIO.
- Met ingang van 1 juni hebben de musea en culturele instellingen hun activiteiten weer hervat met inachtneming van de RIVM- en 1,5- metermaatregelen. De beperkingen leiden tot het wegvallen van (publieks)inkomsten en leidt tot aanzienlijke financiële schade. De instellingen en musea zullen de prestatieafspraken in 2020 niet kunnen realiseren. Vanuit de gemeente worden de subsidies gecontinueerd en waar mogelijk uitstel verleend voor het betalen van huur en gemeentelijke heffingen.
- **Rotterdam. Sterker door:** In juli heeft de gemeente een noodfonds gevormd van € 15 miljoen voor cruciale instellingen waarvoor faillissement in de komende maanden dreigt. T/m augustus is uit het noodfonds € 9,5 miljoen toegekend. De looptijd van het noodfonds is verlengd tot eind 2020. Voor de resterende looptijd is € 5,2 miljoen beschikbaar.
- Voor Blijdorp en Ahoy zijn afspraken gemaakt over noodsteun. De noodsteun aan Blijdorp wordt verstrekt in de vorm van een lening. De noodsteun aan Ahoy in de vorm van een lening en een aanpassing in de huurovereenkomst tussen Ahoy en de gemeente.
- **Rotterdam. Sterker door:** Om bezoekersstromen weer op gang te brengen, rekening houdende met de coronamaatregelen, is in juli de campagne 'Ga Gewoon Zelf' van start gegaan. Door de oplopende aantallen besmettingen en de negatieve berichtgeving over Rotterdam is deze campagne eind juli tijdelijk stopgezet. Met de invoering van de druktemeter (spotrotterdam.nl) in augustus en het feit dat de campagne ook duidelijk verwijst naar gebieden die minder druk zijn, is besloten om deze begin september weer op te starten om de economische schade door corona te dempen.

Financiële bijstelling Cultuur, Sport en Recreatie x 1.000	€ 1.983
Coronamaatregel Noodfonds: Na de tweede inventarisatie voor sport- en cultuur- organisaties blijkt er € 300 kan vrijvallen.	€ 300
Ombuiging Sport: per 2021 het afbouwen van de duimdroppen en een aantal niet-vitale speeltuinen een openbaar karakter te geven (€ 280). Het efficiëntievoordeel bij het anders inrichten van van deze speeltuinen wordt deels weer in spelen geïnvesteerd. Lagere aanvragen/verleningen door verenigingen in verband met de regeling achterstallig onderhoud (€ 300) en overige onderbesteding (€ 180).	€ 680
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Onderbesteding evenementen cultuur: Door de coronacrisis gaat een aantal jaarlijks terugkerende, gesubsidieerde evenementen in 2020 niet door. Daardoor kan het subsidiebudget voor evenementen in 2020 worden verlaagd.	€ 300
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Onderbesteding subsidiebudgetten cultuur: Door de coronamaatregelen en het feit dat budget achteraf voor slechts een deel van het jaar benodigd was, is er in 2020 sprake van onderbesteding op een aantal subsidiebudgetten.	€ 300
Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	€ 403

Meer weten? [Klik hier](#)

Economische zaken financiële bijstelling € 0,2 miljoen

Corona na eerste herziening

Door de coronacrisis zijn veel activiteiten van Economie vooral gericht op het herstellen en vernieuwen van de economie. Activiteiten die dit jaar al zijn opgestart incl. **Rotterdam. Sterker door** zijn o.a.:

- Intensivering van inzet op innovatie ondersteuning van het MKB langs de lijnen van digitalisering, duurzaam en circulair ondernemerschap door o.a. door het aanbieden van workshops en trainingen op deze thema's om MKB ondernemers te inspireren en te activeren. T/m 31 augustus zijn 1.516 ondernemers bereikt.
- **Rotterdam. Sterker door:** Het beschikbaar stellen van vouchers voor het koppelen van startups aan MKB en multinationals voor het opzetten van innovatieprojecten. De verwachting is dat de eerste voucher begin oktober kan worden uitgegeven.
- **Rotterdam. Sterker door:** Het Coronaloket is vanaf 6 juli live en is zo ingericht dat we ondernemers bij voorkeur direct verwijzen naar het voor hun vraag passende loket (evenementenloket, horecaloket etc) waardoor ze zo snel mogelijk worden geholpen. Bij overige of niet branche gerelateerde vragen kunnen zij terecht bij het Coronaloket. De frontoffice wordt gevormd door de ondernemersbalie. Daar zijn vanaf medio maart 2.041 corona gerelateerde vragen binnengekomen. Daarnaast zijn er 25 vragen en ideeën van ondernemers binnen gekomen die gaan over creatieve mogelijkheden voornamelijk op het gebied van het plaatsen van foodtrucks en drive thru's.
- **Rotterdam. Sterker door:** Met de SpotR (www.spotrotterdam.nl) proberen we de burgers en bezoekers die bezorgd zijn voor hun gezondheid inzicht te geven op welk tijdstip zij ergens naar toe kunnen gaan. Dit doen we door het verstrekken van drukte informatie op heel veel plekken in de stad. De app is eind augustus live gegaan en zit momenteel in de test en validatiefase. In de week van 5 oktober begint de publiekscampagne als onderdeel van de campagne Sterker Door.
- Herstel van de aantrekkingskracht van de binnenstad, onder meer het faciliteren van de 1,5 meter economie in de horeca en cultuur, het aantrekken van (zakelijke) bezoekers naar de stad en het aantrekkelijker en compacter maken van de winkelgebieden in samenwerking met de Taskforce retail.
- **Rotterdam. Sterker door:** Om het lokaal winkelen in Rotterdam te stimuleren is de gemeente Rotterdam onlangs de campagne 'Rotterdam sterker door lokaal winkelen' begonnen. Naast digitale borden met lokale ondernemers wordt bovenstaande uiting ook ingezet voor gedrukte media zoals folders, flyers, brochures, uitnodigingen, Stadskrant, het gemeentelijk personeelsblad en online zoals presentaties, facebook, Instagram, Snapchat, Twitter en YouTube.
- Het versnellen van de realisatie van de Health Tech Campus als aanjager van het LS&H cluster.

Markten

Door de coronacrisis waren de markten een aantal weken volledig afgelast. Inmiddels staan de markten weer in een aangepaste opstelling, met minder kramen en bredere looppaden.

Belangrijke beleidsmatige info 2^e herziening

Transformatie kantoren: het (laten) transformeren en/of onttrekken van tenminste **180.000 m²** bruto vloeroppervlak uit de voorraad kantoren in Rotterdam gedurende de periode van 1 januari 2018 tot 1 november 2021

Realisatie t/m 2019: **102.500 m²**

Streefcijfer t/m 2020: **> 135.000 m²**

Realisatie t/m 31 maart 2020: **145.000 m²**

Realisatie t/m 31 juli 2020: **159.000 m²**

Meer weten? [Klik hier](#)

Economische zaken

Transformeren van winkels: 4 pilot-gebieden waarvan 3 transformatie gebieden (10 panden per jaar voor een periode van 3 jaar, totaal 90)

Streefwaarde t/m 2020: **30**

Realisatie t/m 2019: **69**

Realisatie t/m 31 maart 2020: **88**

Realisatie t/m 31 juli 2020: **123**

Transformatie van kantoren en retail zal alleen maar in belang toenemen. Gelet op de huidige situatie, waarbij de kans op nog meer leegstand toeneemt, zal de opgave rond transformatie alleen maar groter worden.

MKB RNE proof: In deze collegeperiode worden er minimaal **5.000** MKB'ers gesproken, waarbij de mogelijkheden van de nieuwe economie voor hun bedrijfsvoering worden belicht

Streefwaarde in 2022: **5.000**

Realisatie 2019: **779**

Realisatie t/m 31 maart 2020: **1.131**

Realisatie t/m 31 juli 2020: **1.516**

Toelichting

Bij veel ondernemers ligt op dit moment even de focus op primaire processen en iets minder op innovatie, dat maakt het lastiger om een grote groep te bereiken. Tegelijkertijd laat de huidige crisis ook zien dat onder andere digitalisering steeds belangrijker wordt.

Uitgelokte Investeringen, FTE, nieuwe vestigers door inzet fondsmiddelen en inzet van de gemeente

Streefwaarde in 2020: **€ 700 miljoen, 2.000 fte, 50 vestigers**

Realisatie 2019: **€ 247 miljoen, 1.586 fte, 156 vestigers**

Realisatie t/m 30 juni: **€ 607 miljoen, 2.395 fte, 175 vestigers**

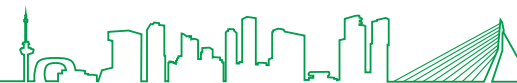
Of de streefwaarde van de investeringen in 2022 gehaald wordt is door de huidige economische situatie onzeker, uitspraken doen over wat wel haalbaar is overigens ook. Het principe dat we als gemeente inzetten op het uitlokken van private investeringen, vestigingen en nieuwe banen, gericht op de nieuwe economie blijft staan, ook als we werken aan een veerkrachtig en duurzaam herstel.

Financiële bijstelling Economische zaken x 1.000

€ 147

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.

€ 147

Maatschappelijke Ondersteuning

financiële bijstelling - € 2,6 miljoen

Corona na eerste herziening

De coronacrisis heeft een scherp effect op inkomensregelingen, participatie en armoede- en schuldenaanpak. Juist Rotterdammers met een laag inkomen worden geraakt door de gevolgen van de coronacrisis. De crisis raakt ook nieuwe doelgroepen. Soms is een inkomensdaling per direct merkbaar, zoals bij zzp'ers en flexwerkers. De groep die gebruik maakt van de gemeentelijke inkomensvoorzieningen neemt toe. De verwachting is dat er meer beroep wordt gedaan op hulp van de gemeente, denk aan de armoede-regeling en hulp bij schulden.

Collegeprioriteiten

Collegetarget 4a: 80% Van alle Rotterdamse statushouders met een bijstandsuitkering is binnen 6 maanden na toekenning van de uitkering gestart met een inburgeringstraject

Realisatie 2019: **59%**

Streefwaarde 2020: **80%**

Realisatie t/m augustus 2020: **40%**

Deze collegetarget laat zich lastig meten, in het definitieboekje zijn een aantal aanpassingen gedaan om dat te verbeteren. De corona-situatie heeft de start van inburgeringstrajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) afgelopen maanden bemoeilijkt. De gemeente heeft verder nog weinig grip op de start met de inburgering, tot juli 2021, want dan krijgt de gemeente weer de regie overgedragen door de nieuwe Wet inburgering. Regie vergroot de sturingskracht en daarmee de kans op realisatie van het collegetarget.

Collegetarget 4b: daling van het aantal bijstandsuitkeringen voor statushouders naar **1.507**:

Realisatie 2019: **1.765**

Streefwaarde 2020: **1.638**

Realisatie t/m 31 juli 2020: **1.924**

De verwachting was al dat het aantal bijstandsgerechtigden toe gaat nemen als gevolg van de economische effecten van de coronamaatregelen. Zo ook voor statushouders. Dat zien we nu terug in de cijfers. Omdat de status van een statushouder achteraf en met terugwerkende kracht door de IND gewijzigd kan worden, moeten onze bijstandscijfers daarop steeds gecorrigeerd worden zodat volgens één vaste definitie gemeten kan worden. Om niet steeds tussentijds de mijlpalen en eindtarget te moeten wijzigen, stelt de Rekenkamer voor de eenvoud voor om voortaan met een target van procentuele daling van de bijstand te werken. Dit wordt opgenomen in de volgende Monitor Statushouders in 2021.

Collegetarget 5: voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld

Realisatie 2019: **3.523**

Streefwaarde 2020: **9.000** cumulatief

Realisatie t/m 16 april 2020: **5.060** cumulatief

Realisatie t/m medio augustus 2020: **6.009** cumulatief

Als gevolg van de lockdown in het eerste kwartaal van 2020 en het hierdoor beperkte fysieke contact tussen Rotterdammers en de gemeente blijft het aantal ondersteuningsplannen tot medio augustus 2020 met 28% achter bij de prognose voor medio augustus 2020. Door de versoepeling van de regels zien we wel weer een voorzichtige stijging de laatste maanden. De verwachting is in 2021 er meer ondersteuningsplannen worden opgesteld waardoor de verwachting is dat collegetarget van 15.000 ondersteuningsplannen gedurende de gehele collegeperiode wordt gerealiseerd.

Op 7 juli 2020 heeft het college d.m.v. een raadsbrief haar corona-aanpak armoede en schulden gepresenteerd. De economische gevolgen van deze gezondheids crisis maken dat er een aanvullende aanpak bovenop het reeds bestaande beleid/aanpak nodig is. Waarbij vooral aandacht is voor de groepen die het hardst worden geraakt zoals zzp'ers, jongeren, flexwerkers en kwetsbare gezinnen.

Maatschappelijke Ondersteuning

Collegetarget 7: de eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt

3% punt van **53%** in 2017 tot **50%** in 2021

Realisatie 2019: **niet bekend**, rapportage in 2021

Streefwaarde 2020: **51%**

Realisatie 2020: **niet bekend**, rapportage in 2021

De coronapandemie raakt oudere Rotterdammers enorm. Zowel in directe zin (de sterfte onder ouderen is hoger), maar ook in indirecte zin: de maatregelen om de uitbraak van corona in te dammen raakt het welzijn van ouderen en de mate waarin zij kunnen participeren. Dat de crisis impact heeft op de formele target van het programma is dan ook onontkoombaar. Begin 2021 krijgen wij daar een indicatie van want dan verschijnt een eerste meting van de GGD-monitor, waarvoor de data in september van 2020 worden verzameld. Er zijn ook onderdelen in het programma die minder te lijden hebben onder de crisis. Dat geldt b.v. voor de ambities in het Langer Thuisakkoord, gericht op het realiseren van meer levensloopbestendige en voor ouderen gelabelde woningbouw en de totstandkoming van innovatieve woonzorgconcepten als ouderenhubs en tussenvoorzieningen. Al speelt ook daar, dat waar ouderenparticipatie een rol speelt vertraging opgelopen wordt.

Collegetarget 8: 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers

Realisatie 2019: **6.706**

Streefwaarde 2020: **4.400**

Realisatie 1^e herziening 2020: **432**

Realisatie t/m 25 augustus 2020: **795**

Door de beperkingen om fysiek deelnemers te werven is de instroom naar taaltrajecten lager dan verwacht. Echter, inclusief de instroom in 2019 zitten we nu op meer dan de helft van het aantal instromers dat nodig is om de collegetarget te realiseren. Als gevolg van de motie 'De naald kan nog niet in het vet' lanceert de gemeente een campagne en een digitaal platform gericht op het bevorderen van de instroom naar taaltrajecten.

Door de coronamaatregelen zijn taalaanbieders snel overgeschakeld naar digitaal les geven. Er is dus continuïteit in het taalaanbod. Deelname aan lessen is mogelijk digitaal en in beperkte mate ook fysiek. Verwachting is dat deze hybride vorm van les geven in de toekomst ook zo zal blijven. De target voor de hele collegeperiode hoeft niet bijgesteld te worden mede door de grote overrealisatie op de target in 2019. De realisatie dit jaar hangt sterk samen met de eventuele verscherping of versoepeling van de coronamaatregelen.

Relax. Dit is Rotterdam

Als gevolg van de Black Lives Matter beweging en maatschappelijke debat, zijn er initiatiefvoorstellen ingediend en is een toezegging gedaan om in het najaar een intensivering van het programma "Relax. Dit is Rotterdam" te presenteren tegen racisme en voor inclusie. Dit plan wordt eind oktober aan de raad verzonden en openbaar gemaakt. De nadruk van het plan ligt onder andere op antiracisme, het koloniale en slavernijverleden van de stad en een kritische blik op organisaties en systemen, waaronder de gemeente zelf.

Financiële bijstelling Maatschappelijke ondersteuning x 1.000	- € 2.567
Actualisatie Rotterdampas.	€ 719
Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	- € 3.286

Meer weten? [Klik hier](#)

Onderwijs financiële bijstelling € 0,0 miljoen

Corona na eerste herziening

De scholen zijn met ingang van 31 augustus weer open. Voor veel kinderen was de afgelopen periode door corona een bijzondere en soms onzekere tijd. Een van de activiteiten waarmee we een bijdrage leveren aan de gelijke kansen is de Zomercampus010 in het kader van **Rotterdam. Sterker door**. De Zomercampus010 heeft circa vijfduizend Rotterdamse kinderen gratis een inspirerende, uitdagende en leerzame invulling van de zomervakantie gegeven en een vliegende start in het nieuwe schooljaar.

Rotterdam. Sterker door: Aanbieders van voorschoolse educatie hebben in de zomervakantie ouders gestimuleerd tot thuisactiviteiten. Daarnaast zijn we gestart met het uitvoeren van een informatiecampagne (ook gebiedsgericht) en voorzien we interne en externe intermediairs van gerichte informatie voor hun doelgroep (met peuters). De communicatiemiddelen om ouders te informeren zijn verzonden. Vanaf 1 september 2020 ontvangen alle peuters (meer dan 2.000) van 18 maanden (per post) een ansichtkaart met een uitnodiging deel te nemen aan voorschoolse educatie.

Collegerioriteiten

Collegetarget 6: Meer kinderen/jongeren bereiken in deze collegeperiode een hoger onderwijsniveau
Geen realisatiecijfers beschikbaar.

De mate van onderwijsachterstanden en of de targets worden behaald is door de coronacrisis lastig in te schatten. Dit hangt onder andere af van de opgelopen achterstand, de periode dat onderwijsinstellingen en kinderopvanglocaties gesloten zijn en de kwaliteit van het afstandsonderwijs. De hoge mate van onzekerheid in de komende periode vraagt meer dan ooit om focus op de collegeambities die door de coronacrisis nog urgenter zijn geworden.

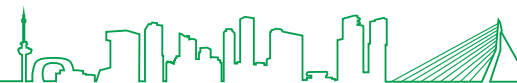
Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau

Hieronder vallen vier meetbare subtargets voor de verschillende sectoren van de onderwijsportefeuille.

- Het extra aanbod spelen en leren is het wettelijk verplichte aanbod voorschoolse educatie aan peuters met het risico op een taalachterstand. Het beeld is dat we in aantal meer doelgroepeuters bereiken: 2.330 peuters in 2017 naar 2.510 in 2018. De doelgroep nam echter ook toe van 2.722 peuters in 2017 naar 3.141 in 2018, waardoor het bereik percentage daalt van 86% naar 80%. In sommige gebieden bereiken we (bijna) 89% van de doelgroepeuters.
- De referentieniveaus taal en lezen zijn voor schooljaar 2017-18 ruim boven het ambitieniveau en bij rekenen op het ambitieniveau. De referentieniveaus van schooljaar 2018-19 worden verwacht in december 2020.
- 77% van de Rotterdamse leerlingen zit op of boven het niveau van het advies van de basisschool. Dat ligt iets onder het ambitieniveau (78%) en onder het landelijk gemiddelde (81%). Positief is dat het aantal leerlingen dat in het derde leerjaar op hetzelfde niveau zit als het advies wel is toegenomen. Voor Rotterdam is dit toegenomen van 63% in 2017-2018 naar 68% in 2018-2019. Rotterdamse leerlingen presteren daarmee ongeveer even goed als leerlingen landelijk (70% in 2017-2018 en 71% in 2018-2019).
- Het aandeel Rotterdamse jongeren dat de beroepsbegeleidende leerweg volgt aan een Rotterdamse mbo-instelling stijgt. De ambitie is met een percentage van 15,5% voor dit jaar behaald.

Meer weten? [Klik hier](#)

Onderwijs

Aantal gerealiseerde projecten opgenomen in Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2015-2018

Streefwaarde 2020: **8**

Realisatie t/m mei 2020: **1**

Realisatie t/m augustus 2020: **1**

Prognose 2020: **4**

Momenteel is de verwachting dat er in 2020 4 schoolgebouwen uit het IHP 2015-2018 worden opgeleverd en in gebruik worden genomen. Van deze 4 schoolgebouwen is de Bergse Zonnebloem inmiddels opgeleverd. Er wordt nog gewerkt aan de oplevering van de Fatimaschool, De Sleutel en Praktijkcollege Zuidwijk in 2020. Ook wordt de tijdelijke huisvesting Park16Hoven fase 2 binnenkort opgeleverd. Daarmee wordt de oorspronkelijke streefwaarde niet gehaald. Komende periode worden in samenwerking met de schoolbesturen van meer en meer projecten de business case vastgesteld, waarmee deze in de realisatiefase belanden. Daarna duurt het 1,5 tot soms – bij complexe projecten – wel meerdere jaren voordat een project afgerond is. Voor de komende jaren wordt een toenemend aantal gerealiseerde projecten verwacht.

Financiële bijstelling Onderwijs x 1.000

€ 37

Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Extra kosten kinderopvang tijdens corona: Dit betreffen de extra kosten en compensatie ouderbijdrage voor noodkinderopvang voor ouders met cruciale beroepen tijdens corona. Hiervoor wordt compensatie gekregen vanuit het rijk.

- € 500

Ombuigingsvoorstellen Onderwijs: Binnen de concernbegroting zijn meerjarig extra middelen beschikbaar gesteld voor o.a. onderwijsachterstandenbeleid, voor- en vroegschoolse opvang en jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag. Vanuit de bestaande begroting van Onderwijs zijn middelen vrijgemaakt om bij te dragen aan de intensiveringen op de genoemde prioriteiten.

€ 765

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.

- € 228

Openbare orde en Veiligheid financiële bijstelling - € 0,4 miljoen

Corona na eerste herziening

Sinds de uitbraak van de coronacrisis in maart dit jaar ligt de focus in deze periode op gastheerschap en handhaving van de noodverordening bij overtreding van de coronamaatregelen.

Collegetarget 13: Veiligheid

- Het veiligheidsniveau van Rotterdam is in 2022 omhoog gegaan ten opzichte van 2018; de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel heeft dan een gemiddelde score hoger dan 108.
- De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager dan 100 scores op de Veiligheidsindex, moet in 2022 zijn verbeterd.
- De 5 laagst scorende wijken op de Veiligheidsindex van 2018 (Tarwewijk, Hillesluis, Bloemhof, Carnisse, Oude Westen) laten in 2022 een stijging van 5 punten op de Veiligheidsindex binnen het wijkprofiel zien.

Handhaving

- De handhaving op naastplaatsingen met behulp van camerabeelden is nog niet hervat. Dit in verband met corona en met het oog op de uitwerking van de juridische aspecten.
- De pilot voor meer bevoegdheden bij taxihandhaving is goedgekeurd door het ministerie en op 1 september 2020 gestart.
- De handhaving op naastplaatsingen is weer hervat. Handhavers beschikken over beschermingsmiddelen om de controle van huisvuilzakken veilig te kunnen uitvoeren. De handhaving op naastplaatsingen met behulp van camerabeelden is nog niet hervat met het oog op de uitwerking van de juridische aspecten.

Ondermijning

De uitvoerbaarheid van fysieke integrale controles wordt bemoeilijkt door de maatregelen om het coronavirus te bestrijden. De beschikbare capaciteit die toezichthouders hebben voor ondermijning is beperkt vanwege het toezichthouden op de naleving van de noodverordening. Politie, bedrijfscontactfunctionarissen, gebiedsmedewerkers en horeca gebiedsadviseurs voeren sinds mei 2020 gesprekken met (horeca)ondernemers en bewoners om hen weerbaarder te maken tegen criminele inmenging.

De effecten van drugsriminaliteit zijn voelbaar in de wijken van Rotterdam. Dat blijkt ook uit de ontvangen meldingen van Meld Misdaad Anoniem. Vanaf 1 januari 2020 tot en met 31 juli 2020 heeft de gemeente **689 meldingen** ontvangen, waarvan 311 over drugs en 10 over wapens.

Er is van januari tot en met juni 2020 **€ 1,2 miljoen** aan crimineel vermogen, 6 kilogram cocaïne, 43 voertuigen en 4 dure luxe horloges afgepakt.

Jeugdoverlast

Het college heeft extra middelen vrijgemaakt voor grenzen stellend jongerenwerk. Deze zomer (2020) hebben ook ernstige ongeregelheden plaatsgevonden (Feijenoord) en is een online vete tussen Drillrapgroepen uit Rotterdam en Amsterdam uitgemond in een steekincident op de pier van Scheveningen. Mede hierdoor wordt komend anderhalf jaar de inzet in een aantal gebieden versterkt en legt het jongerenwerk de verbinding met het onderwijs door gerichte inzet op 15 aandachtslocaties. Met deze impuls worden ongeveer 30 extra jongerenwerkers ingezet om overlastgevend- en delinquent gedrag tegen te gaan en in de kiem te smoren.

Financiële bijstelling Openbare orde en veiligheid x 1.000	- € 442
Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	- € 442

Meer weten? [Klik hier](#)

Stedelijke inrichting en Ontwikkeling

financiële bijstelling € 22,0 miljoen

Corona na eerste herziening

Zoals gesteld in de voorjaarsbrief blijft het adagium: bouwen, bouwen, bouwen. Het is het juiste middel om de crisis tegen te gaan. Binnen het programma heeft de coronacrisis naar verwachting effect op verschillende beleidsterreinen. Ondanks dat wordt ingezet op het doorbouwen en kan € 22 miljoen worden bijgedragen aan het financiële beeld. De coronacrisis zal invloed kunnen hebben op Vastgoed, Grondexploitaties en Duurzaamheid. Het effect is op dit moment niet op alle onderdelen even goed in te schatten.

Vastgoed

- Het geplande onderhoud in 2020 kan voor een deel door capaciteitsgebrek bij aannemers, niet meer op tijd worden uitgevoerd. Daarnaast kan onderhoud in een aantal gevallen niet gedaan worden, omdat het niet conform de RIVM richtlijnen uitgevoerd kan worden. Er wordt voor gezorgd dat de veiligheid niet in het geding komt. Op dit moment is nog geen goed overzicht van werkzaamheden die worden doorgeschoven, omdat afhankelijk van de RIVM richtlijnen voor de 2^e helft van dit jaar er wellicht nog onderhoudswerkzaamheden alsnog uitgevoerd kunnen worden.
- De debiteurenpositie neemt toe door de coullance maatregel voor huurders van gemeentelijk Vastgoed. De coullance regeling houdt in dat een verzoek kan worden ingediend voor uitstel van betaling. De regeling blijft in stand tot eind 2020. Er zijn nu ca 185 partijen die zich gemeld hebben met een verzoek tot uitstel. Het gaat om ruim een miljoen euro per maand.
- De leegstand is momenteel niet hoog. Het zou kunnen dat de coronacrisis hierop een negatief effect gaat krijgen.
- De vastgoedmarkt (verkoop) lijkt niet heel ernstig beïnvloed te worden door de coronacrisis. Door slim te schuiven tussen de jaarschijven verkopen (winkels en horecapanden later verkopen, omdat de markt daarvoor nu slechter is) wordt strategisch het beste moment voor verkoop bereikt.
- De reclameopbrengsten vormen ook een risico, maar het effect is nog niet in te schatten.

Grondexploitaties

In de afgelopen jaren werd het resultaat van de grondexploitatieportefeuille niet begroot. Zoals in het accountantsverslag over 2019 door PWC is opgenomen neemt de onzekerheid in grondexploitaties verder af. Om hierop aan te sluiten en omwille van een verbeterd inzicht in het financiële beeld van de gemeente, is in het lopende jaar en het komende jaar een winstraming in de begroting opgenomen. De effecten van de ontwikkelingen op lange termijn laten zich door corona zeer slecht voorspellen. Om die reden zijn de winstramingen in 2020 met € 15 miljoen en met € 10 miljoen in 2021 bijgesteld.

Duurzaamheid

De huidige ontwikkelingen bieden zowel kansen als bedreigingen op het gebied van duurzaamheid. Al zou corona op korte termijn tot minder emissies kunnen leiden, het risico bestaat dat de investeringen, die vandaag nodig zijn voor een beperking van de toekomstige emissies, onder druk komen te staan. De inzet vanuit de gemeente voor deze lange termijn doelstellingen zal niet minder worden maar eerder meer; er is immers een grote kans dat de noodzakelijke systeem- en gedragsverandering worden vertraagd of uitgesteld.

Stedelijke inrichting en Ontwikkeling

Collegetarget 1: De stijging van de CO2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO2-reductie in 2030, gemeten t.o.v. het jaar 1990

Realisatie 2019: **29,0 Mton**

Streefwaarde 2020: **< 31,9 Mton**

Realisatie 2020: **niet bekend**, meting zomer 2021.

De daling van **0,9 Mton** ten opzichte van 2018 is voornamelijk het resultaat van een verschuiving van de elektriciteitsproductie in de Energiesector van kolen naar het “schonere” aardgas. De omslag van een stijgende CO2-uitstoot naar een dalende trend heeft zich ingezet en zal zich naar verwachting de komende jaren doorzetten, mede als gevolg van de uitvoering van de projecten uit het Rotterdams Klimaatakkoord.

Collegetarget 2: Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden. Ook na 2020 blijven we werken aan het verder verbeteren van de luchtkwaliteit.

Realisatie 2019: **niet bekend** (bekend november 2020), op **0 meetstations**

wordt het maximaal toegestane dagen voor het uurgemiddelde overschreden

Streefwaarde 2020: **0 toetspunten**, op **0 meetstations** wordt het maximaal toegestane dagen voor het uurgemiddelde overschreden

Realisatie 2020: **niet bekend** (bekend november 2021),

en meetstations **niet bekend** (bekend januari 2021)

In de afgelopen 2 jaar is het aantal straten waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden teruggebracht van 12 naar 4 in 2018. Het doel is om dit aantal zo snel mogelijk terug te brengen naar 0. Op dit moment is er nog 1 straat met een overschrijding: de Doklaan naast de tunnelmond van de Maastunnel. Met ingrepen in het verkeerssysteem wordt erop gestuurd om ook deze straat aan de norm te laten voldoen.

Collegetarget 11: 20 ha groen erbij in 2022 t.o.v. 2018

Realisatie 2019: **8,9 ha**

Streefwaarde 2020: **5 ha**

Realisatie 2020: **niet bekend**, beschikbaar voorjaar 2021

Vooralsnog leiden de genomen maatregelen tegen corona niet tot vertraging in de aanpak.

Collegetarget 12: Binnen 4 jaar start bouw van 18.000 woningen

Realisatie 2019: **7.250**

Streefwaarde 2020: **13.500**

Realisatie t/m 19 mei 2020: **7.751**

Realisatie t/m 19 juli 2020: **8.263**

Samen met marktpartijen en corporaties werken we aan het op gang houden van de woningbouwproductie, waarbij we voldoende planvoorraad willen uitwerken om structureel minimaal 2.000 – 3.000 woningen per jaar in Rotterdam te kunnen bouwen. Met het ‘Doorbouw manifest’ hebben marktpartijen, corporaties en de gemeente benadrukt dat Rotterdam hoe dan ook blijft doorbouwen tijdens en in de nasleep van de coronacrisis.

Verhoogde aandacht gaat uit naar het snel komen tot startbouw en de realisatie van voldoende woningen voor het middensegment. In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor het stimuleren van woningbouw in het middensegment huur. Bij de tweede herziening 2020 zijn de middelen van de jaarschijven 2021 (**€ 2 miljoen**) en 2022 (**€ 2 miljoen**) toegevoegd aan het budget 2020. De hierdoor in 2020 beschikbare middelen (**€ 5,5 miljoen**) zijn gedoteerd aan de bestemmingsreserve Middensegment Huur. In 2020 worden onttrekkingen gedaan uit deze reserve om woningbouw in het middensegment huur te realiseren in diverse grondexploitaties (onder andere De Machinist en Sportcampus).

Stedelijke inrichting en ontwikkeling

Begin 2020 is de opgave voor tijdelijke woningbouw verder geconcretiseerd. Besloten is om in ieder geval op De Kroonlocatie in Delfshaven en in Hoogvliet Noord West tijdelijke woningbouw te ontwikkelen. In de gebieden Hilleegersberg, Hoek van Holland, Feijenoord en Vreewijk worden in 2020 nog eens vier concrete locaties nader verkend.

Bestuursopdracht Vastgoed

Om 'in control' te komen heeft het college op 16 juli 2019 de bestuursopdracht Toekomstbestendig sturen en begroten Vastgoed vastgesteld. Binnen de bestuursopdracht is eerder in kaart gebracht hoe groot de problematiek rondom niet kostendekkendheid is. Nu zijn er concrete besluiten door het college genomen om te komen tot sluitende afspraken over de kostendekkende huur inclusief verrekeningssystematieken voor ontwikkeling, beheer en onderhoud. In het vervolg van de bestuursopdracht zal de focus vooral liggen op het verder verbeteren van sturing op vastgoedportefeuilles door zowel de afdeling Vastgoed als door de opdrachtgevende beleidsdirecties. Dat moet leiden tot aangepaste spelregels en borgen van naleving ervan, nadere invulling van de strategische adviesrol van de afdeling Vastgoed en het borgen van de resultaten van de bestuursopdracht in de organisatie.

Aantal te verkopen objecten commerciële portefeuille

Realisatie 2019: **68**

Streefwaarde 2020: **150**

Prognose 2020: **115**

Realisatie t/m juni 2020: **35**

Realisatie t/m augustus 2020: **55**

De streefwaarde is om 115 objecten te verkopen in 2020. Door de uitbraak van het coronavirus en de daarmee samenhangende marktontwikkeling kan het aantal objecten mogelijk onder druk komt te staan, maar de vooruitzichten zijn wel dat de begrote opbrengst wordt gehaald.

Financiële bijstelling Stedelijke inrichting en ontwikkeling x 1.000

€ 21.954

Coronamaatregel: Verlaging huur i.v.m. noodsteun Ahoy: De uitbraak van COVID-19 en de daaropvolgende overheidsmaatregelen hebben grote impact op de exploitatie van het Ahoy-complex (onderdeel van de gemeentelijke vastgoedportefeuille). Het college heeft besloten om de huurovereenkomst voor een afgebakende periode aan te passen aan de gewijzigde marktomstandigheden en is in gesprek over de voorwaarden.

- € 2.150

Actualisatie resultaatnemingen grondexploitaties: In de afgelopen jaren werd het resultaat van de grondexploitatieportefeuille niet begroot. Naarmate het jaar vorderde werd een prognose van het resultaat per jaareinde afgegeven en waar mogelijk in de begroting verwerkt. De raming is gebaseerd op de huidige inzichten. De coronapandemie heeft vooralsnog een beperkte invloed op de ontwikkelprojecten, maar ervaringen uit voorgaande crisis leert dat de vastgoedmarkt over het algemeen vertraagd op dergelijke economische ontwikkelingen reageert.

€ 15.000

Bestuursopdracht Vastgoed: De opdracht binnen de bestuursopdracht Vastgoed was te komen tot een toekomstbestendige begroting vastgoed: eenduidig opgebouwd, meerjarige doorrekening op basis van gemaakte afspraken en zonder stelposten. Er is een nieuwe meerjarenbegroting opgebouwd op basis van een realistische inschatting van de kosten en baten. De nieuwe begroting van Vastgoed biedt mogelijkheden om de eerder opgenomen (concern-brede) stelposten op te lossen: tot 2024 is dit mogelijk.

€ 8.949

Op basis van huidige prognoses is een incidentele vrijval van € 3,2 miljoen vanuit bestemmingsreserve Gebiedsontwikkeling mogelijk.

€ 3.200

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.

-€ 3.045

Meer weten? [Klik hier](#)

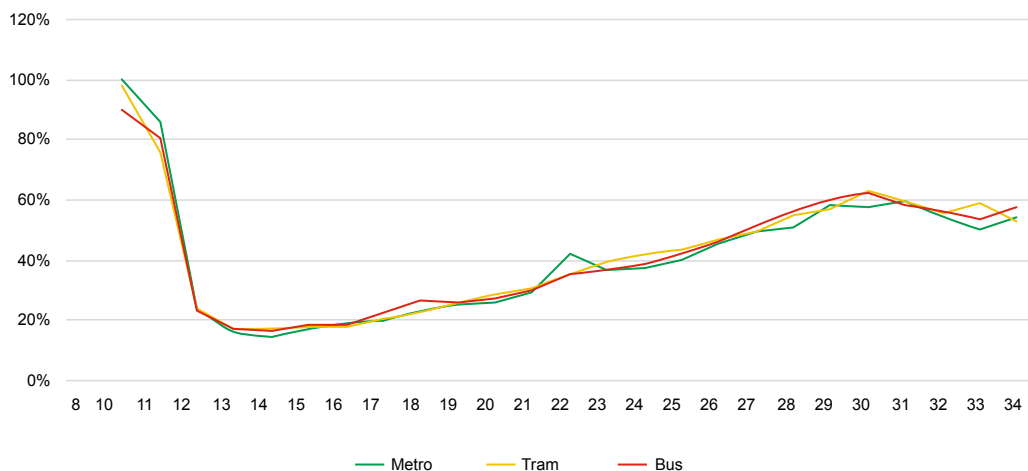
Verkeer en Vervoer financiële bijstelling € 12,0 miljoen

Corona na eerste herziening

Openbaar Vervoer

Er zijn geen ontwikkelingen die hebben geleid tot afwijkingen in het beoogde effect of de inspanningen. Wel is het duidelijk dat de coronacrisis grote invloed heeft op het gebruik van het openbaar vervoer. In maart noteerde de RET een teruggang van 80% in het OV-gebruik. Vanaf eind april laat het OV-gebruik weer een stijgende trend zien. Het gebruik van metro, tram en bus was in juli 2020 ongeveer 40% lager in vergelijking met dezelfde periode in het vorige jaar, zie ook de onderstaande figuur.

Instappers per modaliteit per week als % t.o.v. vergelijkbare week in 2019

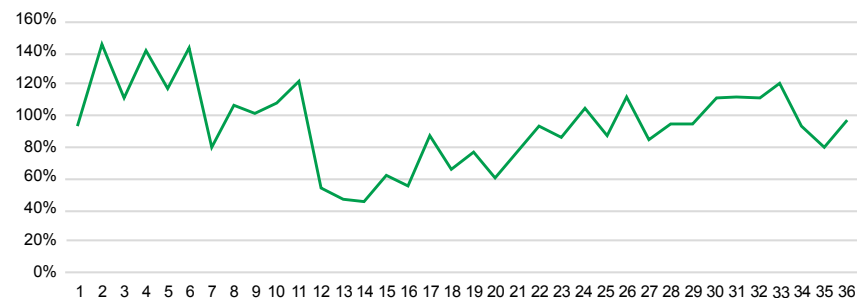

Rotterdam. Sterker door

De coronacrisis vraagt voor de mobiliteit en de openbare ruimte om extra maatregelen om voldoende veilig te kunnen deelnemen aan het verkeer en te kunnen verblijven en te ontmoeten. Zo nemen we maatregelen op de korte termijn om fietsers en voetgangers meer ruimte te geven en zodat de ondernemers meer ruimte krijgen. Voorbeelden van maatregelen die al zijn genomen zijn dat fietsers langer groen krijgen bij verkeerslichten en voetgangers niet op de knop hoeven te drukken. In parken worden cirkels aangegeven zodat bezoekers weten hoe afstand tot elkaar te houden, ondernemers mogen tijdelijk terrassen uitbreiden en parkeerplaatsen gebruiken voor hun onderneming. In overleg met scholen worden maatregelen aangeboden voor de ruimte rondom basisscholen. Met communicatiemiddelen als drukwerk op de stoep en de rijbaan worden verkeersdeelnemers geattendeerd op veilig gedrag en afstand houden tot elkaar.

Intensiteit fietsers 2020 (etmaal-werkdagen)

Één index o.b.v. 4 telpunten -> vergelijking 2020 met een vergelijkbare week in 2019

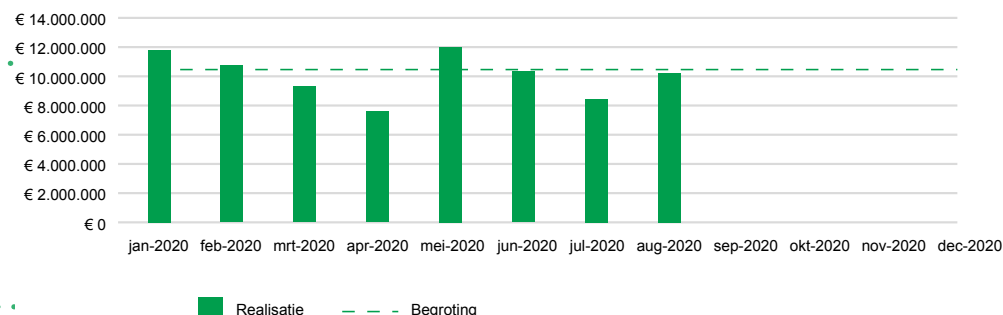

Verkeer en Vervoer

Parkeren

De in februari begonnen proef inzake parkeerduurbepanking op de Veranda (IJsselmonde) tijdens wedstrijden en evenementen in Stadion Feijenoord (de Kuip) is vanwege de coronacrisis tijdelijk stopgezet.

Parkeerbaten

Parkeren

Uitbreiding betaald parkeren: Op 7 juli 2020 heeft het college besloten betaald parkeren in te voeren op het Spaansepapad (Delfshaven) per 1 september 2020, in Oud-Charlois (Charlois) per 1 oktober 2020 en in de wijk Veerse Heuvel (Prins Alexander) per 1 november 2020.

Financiële bijstelling Verkeer en vervoer x 1.000

€ 11.995

Ontwikkelingen parkeren en Uitbreidingen betaald parkeren: Door uitbreidingen gebieden betaald parkeren en efficiëntere handhaving nemen de parkeerbaten toe. De baten en hiermee samenhangende lasten zijn verwerkt in de begroting. Ook is door versoepeling van de coronamaatregelen sprake van herstel van de opbrengsten kort parkeren op straat. € 7.120

Besparingen parkeren: De doorbelaste huur van de parkeergarages vallen lager uit omdat dit jaar minder onderhoud benodigd is dan eerder voorzien. Ook zijn de onderhoudskosten lager omdat een deel van de uitgaven volgens verslaggevingsregels is te classificeren als een investeringsuitgaven en daarom ten laste van investeringskredieten wordt gebracht. € 2.800

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen. € 2.075

Meer weten? [Klik hier](#)

Volksgezondheid en Zorg financiële bijstelling - € 12,7 miljoen

Corona na eerste herziening

De GGD heeft op 7 april de 1^e teststraat geopend voor zorgpersoneel. Per 1 juni kan iedere burger met klachten zich laten testen op een groeiend aantal testlocaties. De GGD heeft momenteel 6 testlocaties ingericht: Rotterdam-Zuid (TopsportCentrum), Rotterdam Alexander (Koperstraat), Schiedam, Middelharnis, Zuidland en Rotterdam Noord (Kralingsezoom per 9/9/20). In Maassluis en Hoek van Holland verricht de GGD met een mobiele bus testen. Er is tijdelijk een bus ingezet op het terrein van de EUR. Er vinden daarnaast op kleine schaal thuisbemonsteringen plaats bij zeer kwetsbare burgers die een onoplosbaar vervoersprobleem hebben.

Vanaf januari tot juli 2020 heeft de GGD zich ingezet voor de bestrijding van corona. De dienstverlening van de andere GGD-taken zoals bestrijding van SOA's en tuberculose is afgeschaald (vanwege contact- en reisbeperkende maatregelen). Eind april is een coronaorganisatie opgericht en vanaf juli is het Programma Organisatie Corona een feit. De GGD start de reguliere dienstverlening weer op.

De Gezondheid & Milieu-taken zijn niet minder geworden en worden grotendeels digitaal uitgevoerd. Ook huisbezoek is en wordt sterk beperkt. De voortgang van de coronacrisis blijft echter (nieuwe) vraagstukken opleveren over de relatie gezonde leefomgeving en corona, bijvoorbeeld over ventilatie.

Het leven van veel jongeren staat door corona momenteel op z'n kop. De grootste pijnpunten van Rotterdammers tussen 13 en 23 jaar worden nu blootgelegd in gesprekken ter voorbereiding voor de Jongerentop010 dit najaar. Van de gesprekken wordt een urgentielijst gemaakt, de verwachting is dat thema's als herstel van vertrouwen in de toekomst, tegengaan van verveling en aanpak van jeugdwerkloosheid op deze lijst komen.

De FitFestivals 55+ zouden verplaatst worden naar het najaar, maar vanwege de aanhoudende omstandigheden met COVID en de kwetsbaarheid van de doelgroep 55+ is ervoor gekozen om de festivals voor geheel 2020 af te lasten. Het opnieuw bereiken en activeren van kwetsbare Rotterdammers op gebied van gezondheid vraagt veel aandacht, omdat vanwege COVID veel mensen voorzichtiger lijken te zijn irt deelname aan bijeenkomsten en activiteiten.

De maatregelen voor dak en thuislozen die eerder zijn gemeld, worden voor heel 2020 voortgezet.

De toegenomen aandacht vanuit het thema preventie voor het organiseren en betaalbaar krijgen van de zorg en ondersteuning, leidt ertoe dat de gesprekken hierover met zorgverzekeraars en partijen in de wijken zijn toegenomen. De wijkpreventieketen komt hoger op de agenda te staan.

De zorg en ondersteuning aan Rotterdammers vanuit de Wmo is tijdens de coronacrisis grotendeels gecontinueerd, onder meer door de inzet van e-Health en andere alternatieve zorgvormen. Waar geen alternatieven voorhanden waren, bijvoorbeeld vervoer en huishoudelijke hulp, heeft de omzetgarantie voor zorgaanbieders uitkomst geboden voor continuïteit van de zorg op langere termijn. Het reguliere zorgaanbod is, soms in aangepaste vorm om te kunnen voldoen aan de RIVM-richtlijnen, vanaf medio juli weer hervat. De gemeente heeft hiervoor de Rotterdamse zorgaanbieders gevraagd om een hervattingsplan op te stellen, dat is getoetst aan de geldende voorschriften. De verwachting is dat over geheel 2020 sprake zal zijn van lagere uitgaven voor Wmo-arrangementen dan voorzien bij de eerste herziening 2020.

Collegeprioriteiten

Collegetarget 9: van 2018 naar 2021 wordt ingezet op een daling van **10%** jeugdigen in instellingen

In de administratie tussen aanbieders en gemeente blijkt onvoldoende gespecificeerd of kinderen in een instelling verblijven of gebruik maken van de nieuwe en/of ambulante zorgvormen. Dit heeft effect op zowel de nulmeting, als de tussentijdse meting. De gemeente heeft afspraken gemaakt met de aanbieders om de ambulante cliënten alsnog apart in kaart te brengen. Op basis van die informatie wordt dan het cijfer 2019 vastgesteld. Op basis van die informatie worden dan het cijfer 2019, de nulmeting en streefwaarden vastgesteld.

Volksgezondheid en zorg

Jeugdzorg

De prestaties eerste face to face contact bij dwang zijn in 2020 aanmerkelijk verbeterd. Dit komt enerzijds door de keuze van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR) om eind 2019 Gecertificeerde Instellingen (GI's) de opdracht te geven de focus te leggen op de dwang taken. Ook dalen het aantal aanmeldingen voor onder toezicht stellingen (OTS). Doordat de Raad van de Kinderbescherming kampt met wachttijden kan het zijn dat het aantal OTS-en nog zal stijgen.

Drang

Het aantal drangzaken neemt niet af, maar er is een verschuiving naar drang met onderzoek (Raad voor de Kinderbescherming). Gemeenten in de regio gaan naar aanleiding van het rapport "Samenwerken in drang lokale teams en GI" van de GRJR, de toekomstige positionering van Drang nader uitwerken. Voor Rotterdam betreft dit drang met onderzoek. Het aantal crisismeldingen is in het begin van de corona-periode gedaald. Dit neemt nu weer toe.

Dakloze jongeren

De doorstroom in de keten van dak- en thuisloze jongeren stagneerde aan het begin van de coronacrisis. Hierop anticiperend zijn per 2 april 24 tijdelijke crisisplekken gerealiseerd. De doorstroom binnen de keten kwam langzaam weer op gang en in juni konden de tijdelijke plekken worden afgebouwd en bood de reguliere crisisopvang weer voldoende capaciteit. Sinds juni stijgt de toestroom en de complexiteit ervan binnen Contact Jongerenloket.

Financiële bijstelling Volksgezondheid x 1.000

- € 12.692

Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Meerkosten maatschappelijke opvang: In verband met corona zijn in 2020 extra kosten gemaakt. De extra kosten hebben onder andere te maken met afstandsregels binnen de dag- en nachtopvang en langere openingstijden. Voor de meerkosten is compensatie ontvangen van het Rijk.	- € 9.392
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Rijksbijdrage Jeugd: Vanuit het Rijk worden gemeenten op verschillende vlakken gecompenseerd voor minder inkomsten of hogere lasten als gevolg van de coronacrisis. Op een aantal vlakken wordt nog aanvullende compensatie verwacht. Om op dit moment de begroting niet onnodig te belasten zijn hiervoor enkele stelposten opgenomen. Het eerste compensatiepakket vanuit het rijk is opgenomen onder Algemene middelen en heeft voor € 1.615 betrekking op Jeugd.	- € 4.500
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Gederfde inkomsten Wmo: In 2020 zullen de eigen bijdragen Wmo door corona en problemen bij het Centraal Administratie Kantoor (CAK) lager zijn dan begroot. Door het Rijk is landelijk een compensatiebedrag gereserveerd. In de septembercirculaire zal het aandeel voor Rotterdam bekend worden.	€ 2.900
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Als gevolg van de corona lockdown is de verwachtingen dat de hulpvraag voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling toeneemt.	- € 2.250
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Extra kosten beschermd wonen: Omwille van de continuïteit van zorg voor cliënten tijdens coronamaatregelen én voor continuïteit van het stelsel nadien zijn maatregelen genomen, om cliënten op grond van de Wmo 2015 hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden. Vanuit het Rijk worden de directe meerkosten die voortkomen uit de coronamaatregelen en het volgen van de RIVM-richtlijnen aan de Gemeenten vergoed.	- € 500
Ramingsbijstelling zorguitgaven: Binnen het programma Volksgezondheid en zorg worden in de meest recente prognose voor zorg volwassenen op verschillende onderdelen lagere zorguitgaven verwacht dan eerder voorzien.	€ 3.856
Loon en prijsbijstelling beschermd wonen: De loon- en prijsbijstelling 2020 die bij de meicirculaire 2020 is toegekend voor Beschermd Wonen was deels al verwerkt in de begroting. Daarom wordt € 2,1 mln ingezet ten gunste van het financiële beeld.	€ 2.058
Huiselijk Geweld en Kindermishandeling: Een deel van de ontvangen extra middelen voor de aanpak van Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) gaat terug naar de algemene middelen vanwege een dubbeling met de eerder voor de Bestuursopdracht Zorg ontvangen extra middelen voor HGKM (zie ook Mutatie rijksmiddelen Huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM)).	€ 1.855
Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	- € 6.219

Meer weten? [Klik hier](#)

Werk en Inkomen financiële bijstelling € 2,5 miljoen

Corona na eerste herziening

De coronamaatregelen hebben grote invloed op werkgelegenheid en de arbeidsmarkt. Veel bedrijven hebben minder werk, sommige juist meer. Bedrijven die zwaar getroffen zijn laten personeel vertrekken. Vooral ZZP-ers, flexwerkers en jongeren raken hun werk (inkomen) kwijt.

Rotterdam. Sterker door: Dit zijn de belangrijkste maatregelen die zijn getroffen om de gevolgen voor de Rotterdammers te beperken:

- Met het mobiliteitscentrum Rijnmond Werkt Door signaleren van kansen, en verbinden van vraag en aanbod om zo werkloosheid te voorkomen of op zijn minst te beperken.
- Oprichten van een Rotterdams Scholingsfonds, waarop Rotterdammers (onder voorwaarden) een beroep kunnen doen voor de financiering van hun om-, her- of bijscholing voor krapte- en groeiberoepen. Rotterdammers behorende tot de doelgroep kunnen per september bij de gemeente terecht voor voorlichting en advies over scholingsmogelijkheden en een scholingsvouchers. Op 4 september zijn de eerste scholingsvouchers uitgereikt.
- Ontwikkelen van het programma Tijdelijke Overbrugging Participatiewet (TOP-aanpak). Doel hiervan is kansrijke werkzoekenden via een speciaal (vooral digitaal) aanbod snel weer naar werk begeleiden. Hierbij hoort het ontsluiten van gratis online opleidingen en cursussen zodat werkzoekenden Rotterdammers zich kunnen blijven ontwikkelen en kennis en vaardigheden kunnen blijven opdoen.

Het uitvoeren van heronderzoeken was als gevolg van de intelligente lockdown met ingang van april nog maar heel beperkt mogelijk. Per juli worden de heronderzoeken weer hervat voor zover dit mogelijk is. Gemiste heronderzoeken worden ingehaald in 2021 en 2022.

De niet vitale bedrijfsprocessen van Rotterdam Inclusief zijn als gevolg van de corona epidemie afgebouwd. Gevolg was dat veel kwetsbare medewerkers van Rotterdam Inclusief niet meer naar hun werk konden. Tevens zorgde dit voor een productie- en omzetverlies. Inmiddels zijn er aanpassingen in de werkomgeving doorgevoerd, waardoor er sinds begin augustus weer 1.500 medewerkers aan de slag zijn.

Collegetarget 3: Minder rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar **30.000**

Realisatie 2019: **33.666**

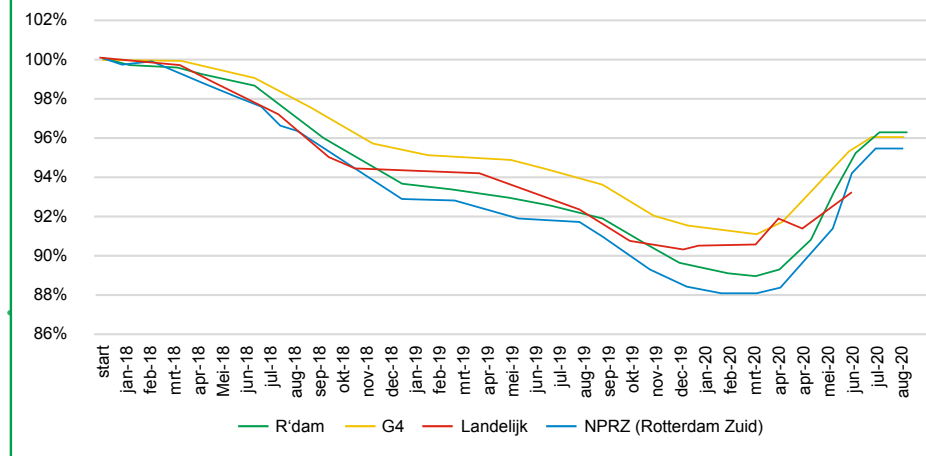
Streefwaarde 2020: **32.000**

Realisatie t/m 30 april 2020: **34.038**

Realisatie t/m 31 augustus 2020: **36.259**

De dalende lijn van het bijstandsvolume zette zich voort tot medio maart, maar als gevolg van de coronapandemie is deze trend nu helaas doorbroken. Tot en met augustus 2020 is het aantal uitkeringen ten opzichte van de beginstand 2020 (33.666) met 2.593 uitkeringen gestegen naar 36.259. Met name het aantal jongeren tot 27 jaar dat nu een beroep doet op de Participatiewet is significant hoger dan voor de crisis.

Bestandsontwikkeling 2018 - aug 2020
(index 1-1-2018 = 100)

Jongeren in de bijstand

Realisatie 2019: **2.037**

Streefwaarde 2020: **2.200**

Realisatie t/m 30 april 2020: **2.229**

Realisatie t/m 31 augustus 2020: **3.006**

Werk en Inkomen

Werk voor Rotterdammers met een beperking

Aantal gerealiseerde gemeentelijke garantiebanen

Realisatie 2019: **341,7**

Streefwaarde 2020: **384,7**

Realisatie t/m 30 april: **359,3**

Realisatie t/m 31 augustus: **386,1**

Het aantal gemeentelijke garantiebanen (GGB) is aan het einde van het tweede tertaal 386,1. Dat betekent dat het aantal GGB een positieve ontwikkeling laat zien in het afgelopen tertaal. Dit positieve resultaat is geheel te danken aan een stevige groei van het aantal detacheringen van WSW'ers binnen het concern. Er zijn diverse werksoorten binnen de gemeente opgeschaald die direct door deze medewerkers opgepakt zijn. Ten gevolge van COVID-19 en het ten gevolge daarvan toegenomen thuiswerken zijn het tweede tertaal een stuk minder garantiebanen op een arbeids-overeenkomst aangenomen. Zodra het thuiswerken verder afneemt zal het aantal gerealiseerde arbeidsovereenkomsten weer toenemen.

Dienstverlening

In onze dienstverlening staat de Rotterdammer centraal. Als gevolg van de coronacrisis is het belang van verdergaande digitalisering van de dienstverlening in korte tijd sterk zichtbaar geworden. Er bestaat binnen de gemeentelijke organisatie een sterke behoefte om de ontwikkeling van deze digitale dienstverlening te versnellen. Dit blijkt ook uit het programma Voortvarend Digitaal. De uitgangspunten van dit programma worden zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande dienstverleningskaders en plannen.

In het tweede tertaal van dit jaar is het aantal klachten toegenomen ten opzichte van het eerste tertaal. De klachten hadden voornamelijk betrekking op de uitbetaling van- en de informatie over de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). De dalende lijn met betrekking tot het aantal klachten over (een gebrek aan) fatsoenlijke bejegening heeft zich verder voortgezet in het tweede tertaal van 2020.

De telefonische bereikbaarheid is in het eerste tertaal onder druk komen te staan door de enorme hoeveelheid hulpvragen van zelfstandigen door de coronacrisis. In het tweede tertaal is de bereikbaarheid gestabiliseerd en teruggebracht naar het reguliere niveau.

Financiële bijstelling Werk en inkomen x 1.000	€ 2.531
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Actualisatie raming BUIG 2020.	- € 14.290
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Onttrekking bestemmingsreserve BUIG.	€ 15.300
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Omzetverlies Rotterdam Inclusief en Magis: Ondanks dat het aantal mensen dat begin augustus aan het werk is opgeschaald naar 1.500, is er sprake van extra omzetverlies.	- € 6.587
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Actualisatie raming extra uitvoeringskosten Tozo 1 & 2.	- € 3.500
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Rijksbijdrage uitvoeringskosten Tozo 1 & 2.	€ 7.500
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: Ramingsbijstelling gemeentelijke garantiebanen & Nieuw Beschut. De instroom van nieuwe medewerkers heeft vertraging opgelopen mede vanwege de coronacrisis. Dit heeft in 2020 een neerwaartse bijstelling tot gevolg voor zowel de salarislasten als de loonkostensubsidie.	€ 1.700
Teruggave BTW Compensatiefonds voor re-integratie activiteiten vanwege een uitspraak van de Hoge Raad.	€ 8.600
Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.	- € 6.192

Meer weten? [Klik hier](#)

Bedrijfsvoering financiële bijstelling - € 0,2 miljoen

Corona na eerste herziening

#AndersWerken

De organisatie wil de positieve ervaringen van de coronacrisis zoals het thuiswerken verzilveren en verduurzamen. Om het concern effectiever, toekomstbestendig(er) en sterker te maken in de dienstverlening aan alle Rotterdammers. Daarvoor wordt gewerkt aan verschillende thema's. Het thema 'werken in en met de stad'; waarin wordt gekeken naar huisvesting, thuiswerken, digitaal werken. Naar 'integraal werken'; werken over organisatiegrenzen heen aan opgaven in de stad. En naar leiderschapsontwikkeling. Op de verschillende thema's wordt geleerd van wat we tijdens de crisis anders doen en worden positieve ontwikkelingen geborgd voor de (middel)lange termijn. Dit wordt bij elkaar gebracht in #AndersWerken. De roep om meer ontmoetingsfaciliteiten wordt hierin onder andere uitgewerkt. De huidige stand van zaken met COVID-19 zorgt ervoor dat deze faciliteit voorlopig nog niet breed kan worden aangeboden. Thuiswerken en digitaal ontmoeten blijft waar mogelijk het uitgangspunt. Zo'n 2700 medewerkers in cruciale functies of waarvoor het sociaal gezien noodzakelijk is, werken op kantoorlocaties. Daarvoor zijn de kantoren met 1,5 meter maatregelen ingericht. De financiële gevolgen worden op dit moment meerjarig in een businesscase verwerkt.

Formatie & bezetting

Formatie begroting 2020: **11.621 fte**

Formatie eerste herziening 2020: **11.745 fte**

Formatie tweede herziening 2020: **11.997 fte**

Bezetting 30 april 2020: **11.880 fte**

Bezetting 31 augustus 2020: **12.123 fte**

Ten opzichte van de 1^e herziening 2020 is de formatie met 250 fte gestegen naar 11.997 fte. Het grootste deel van de bijstelling van de formatie zit bij programma Werk en inkomen. Het is het gevolg van de indiensttreding van medewerkers van Magis010 en inhuurkrachten bij gemeente Rotterdam. Dat is hiermee in de formatie verwerkt. De bezetting is hoger dan de formatie. De verklaring hiervoor ligt voornamelijk binnen het programma Overhead: sommige medewerkers (bijvoorbeeld trainees, projectenpool, medewerkers bij mobiliteit) zijn wel opgenomen in de bezetting, maar niet in de formatie. Hiervoor zijn de budgetten wel aanwezig.

Arbeidskosten

Realisatie 2019: **€ 980 miljoen**

Begroting 2020: **€ 1.003 miljoen**

Eerste herziening 2020: **€ 1.007 miljoen**

Tweede herziening 2020: **€ 1.030 miljoen**

De begrote arbeidskosten stijgen met ca. € 20 miljoen. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn extra inzet t.b.v. corona (Volksgezondheid en zorg), extra vraag vanuit de markt en organisatie (Stedelijke inrichting en Overhead), inrichting nieuwe organisatieonderdelen (centrale punt voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling) en actualisatie van prognoses.

Door corona wordt in 2020 minder uitgegeven aan overige apparaatslasten zoals opleidingen, dienstreizen en lunches. Hierdoor valt concernbreed € 3,5 miljoen vrij ten gunste van de algemene middelen.

% Inhuur

Realisatie 2019: **13,9%**

Begroting 2020: **9,3%**

Eerste herziening 2020: **10,8%**

Tweede herziening 2020: **11,8%**

De inhuur over 2019 bedroeg € 138 miljoen. De geraamde inhuur 2020 is € 124 miljoen. De genoemde percentages en bedragen zijn inclusief inhuur op projecten. De daling ten opzichte van 2019 is onder andere het gevolg van het omzetten van inhuur naar vaste contracten.

Verzuim

Realisatie 2019: **6,3%**

Begroting 2020: **5,7%**

Realisatie t/m april: **6,2%**

Realisatie t/m augustus: **5,9%**

Het is nog onduidelijk wat het effect van de coronacrisis is op de verzuimcijfers. Sinds de coronacrisis is veel extra aandacht besteed aan veilig, gezond en met plezier thuiswerken. Ten opzichte van 2019 is sprake van een verdere daling in de trend.

Bedrijfsvoering

ICT

De Digitaliseringsagenda (DA) is in uitvoering en de programma's liggen op schema. De coronacrisis zorgde voor een meer positieve houding tegenover digitalisering (zo blijkt uit medewerkersonderzoek mei 2020) en bracht de uitvoering van een aantal projecten in een stroomversnelling.

ICT kosten

Realisatie 2019: **€ 144 miljoen**

Begroting 2020: **€ 148 miljoen**

Eerste herziening 2020: **€ 148 miljoen**

Tweede herziening 2020: **€ 147 miljoen**

Aantal datalekken

Realisatie 2019: **193**, waarvan **131** gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens

Realisatie t/m april 2020: **64**, waarvan **26** gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens

Realisatie t/m 14 augustus 2020: **123**, waarvan **55** gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens

Een datalek is een incident waarbij persoonsgegevens (mogelijk) in handen zijn gekomen van onbevoegden, bijvoorbeeld door een verkeerd geadresseerde brief of e-mail. Het aantal datalekken steeg tot nu toe jaarlijks maar lijkt nu wat te stabiliseren.

Recht van betrokkenen

Betrokkenen hebben verschillende rechten onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), zoals het recht op informatie, inzage, rectificatie en het wissen van gegevens.

Realisatie 2019: **149** verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: **74%**

Realisatie t/m 30 maart 2020: **37** verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: **100%**

Realisatie t/m 31 augustus 2020: **115** verzoeken, afhandeling binnen de wettelijke termijn: **98%**

Percentage tijdig betaalde facturen

Realisatie 2019: **93%**

Realisatie t/m april 2020: **93%**

Realisatie t/m augustus 2020: **93%**

Gemiddeld G3 2019 Venters voor bedrijfsvoering: **90%**

De gemeente Rotterdam stuurt nadrukkelijk op tijdige betaling van haar leveranciers. Tot en met augustus 2020 zijn **138.538** facturen betaald.

Financiële bijstelling Overhead x 1.000

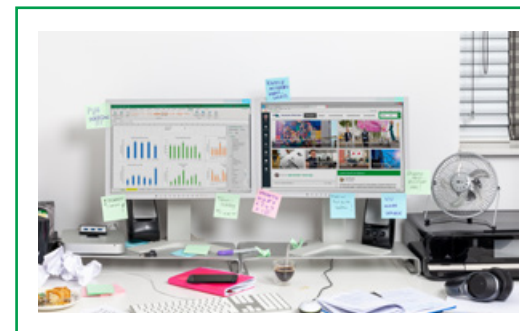
Onvermijdelijke ramingsbijstelling coronacrisis: onderbesteding.

- € 246

€ 600

Technische wijzigingen, taakmutaties, kasschuiven en kleine bijstellingen.

- € 846

Meer weten? [Klik hier](#)

Collegetargets

Ambities, targets	0- meting	2019		2020		Eindwaarde	Programma
		Streefwaarde 2019	Realisatie	Streefwaarde 2020	Realisatie 31/8		
1. De stijging van de CO2 uitstoot wordt deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend tot 49% CO2 reductie in 2030	31,9Mton	< 31,9Mton	29,0 Mton	< 31,9 Mton	Niet bekend (meting zomer 2021)	< 31,9Mton	Stedelijke inrichting en ontwikkeling
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO2 wordt overschreden.	16 toetspunten normoverschrijding jaargem. NO2	8 toetspunten	Niet bekend (november 2020 bekend)	0 toetspunten	Niet bekend (november 2021 bekend)	0 toetspunten	Stedelijke inrichting en ontwikkeling
	0 meetstations overschrijding uurgem. NO2	0 meetstations	0 meetstations	0 meetstations	Niet bekend (januari 2021 bekend)	0 meetstations	
3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstands-uitkeringen in Rotterdam naar 30.000	37.667	33.700	33.666	32.000	36.259	30.000	Werk en inkomen
4A. 80% statushouders is binnen 6 maanden gestart met inburgeringstraject	n.v.t.	80%	59%	80%	40% (t/m augustus)	80%	Maatschappelijke ondersteuning
4B. Daling bijstand naar 1.507	1.900	1.769	1.765	1.638	1.924 (31-7-2020)	1.507	
5. Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld	0	3.000	3.523	9.000 (cumulatief)	6.009 (medio augustus)	15.000	Maatschappelijke ondersteuning
6. Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau	89% (2018) Realisatie: 80%	89%	Niet bekend	89%	Niet bekend	89%	Onderwijs
6a. Doelgroep peuters							
6b. Referentieniveau taal	55,3% (2018, schooljaar 2017 – 2018) Realisatie: 58,0%	55,8%	Niet bekend	56,3%	Niet bekend	56,9%	
6c. Referentieniveau lezen	62,4% (2018, schooljaar 2017 – 2018) Realisatie: 67,3%	63,9%	Niet bekend	65,4%	Niet bekend	67,4%	

Collegetargets

Ambities, targets	0- meting	2019		2020		Eindwaarde	Programma
		Streefwaarde 2019	Realisatie	Streefwaarde 2020	Realisatie 31/8		
6d. Referentieniveau rekenen	35,5% (2018, schooljaar 2017 – 2018) Realisatie: 35,5%	36,2%	Niet bekend	37%	Niet bekend	37,8%	Onderwijs
6e. Derde leerjaar VO	78% (2018, schooljaar 2018 – 2019) Realisatie: 77%	78%	niet bekend	79%	Niet bekend	80%	
6f. Beroepsbegeleidende leerweg (bbi)	14% (2018, schooljaar 2018 – 2019) Realisatie: 15,9%	15,5%	Niet bekend	17%	Niet bekend	18%	
7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt	53%	n.v.t.	n.v.t.	51%	niet bekend rapportage in 2021 (meting wordt uitgevoerd in sept. 2020)	50%	Maatschappelijke ondersteuning
8. 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	0	3.800	6.706 (bijgesteld n.a.v. vastgestelde subsidies)	4.400	795	19.000	Maatschappelijke ondersteuning
9. Daling van 10% jongeren in instellingen: naar 203 per 31-12-2021	Opnieuw te bepalen	Opnieuw te bepalen	Niet bekend	Opnieuw te bepalen	Niet bekend	Opnieuw te bepalen	Volksgezondheid
10. 90% panden zonder verhoogde kans op wateroverlast	88%	n.v.t.	n.v.t.	88%	Niet bekend, meting najaar 2020	90%	Beheer van de stad

Collegetargets

Ambities, targets	0- meting	2019		2020		Eindwaarde	Programma
		Streefwaarde 2019	Realisatie	Streefwaarde 2020	Realisatie 31/8		
11. 20Ha groen erbij	0	5ha	8,9ha	5ha	Niet bekend	20ha	Stedelijke inrichting en ontwikkeling
12. Start bouw 18.000 woningen	0	9.000	7.250	13.500	8.263 (19 juli 2020)	18.000	Stedelijke inrichting en ontwikkeling
13A. Hoger veiligheidsniveau:	108	n.v.t.	n.v.t.	> 108	110	> 108	Openbare orde en Veiligheid
13B. Gemiddeld niveau laagst scorende 18 wijken	88			> 88 (wijken)	92	> 88 (wijken)	
13C. 5 laagst scorende wijken:							
Tarwewijk	73	n.v.t.	n.v.t.	76	85	78	
Hillesluis	77	n.v.t.	n.v.t.	80	95	82	
Bloemhof	84	n.v.t.	n.v.t.	87	83	89	
Carnisse	86	n.v.t.	n.v.t.	89	81	91	
Oude Westen	87	n.v.t.	n.v.t.	90	87	92	
14. Wijkaanpak en participatie: target meedenken en meebeslissen	Meedenken: 30%	n.v.t.	30% (0-meting)	32%	34% (t/m augustus)	35%	Bestuur en dienstverlening
	Meebeslissen: 21%	n.v.t.	21% (0-meting)	23%	24% (t/m augustus)	25%	

